

Зміни роботи
з культурною спадщиною
у місті Умані за 2019 рік

SOCIOINFORM

ЗМІСТ

Методологія _____ 3

Висновки _____ 4

Основні результати _____ 9

- **Розділ 1.** Зміни в матеріальній спадщині Умані _____ 9
- **Розділ 2.** Зміни в нематеріальній спадщині Умані _____ 13
- **Розділ 3.** Зміни в роботі фахівців з питань
культурної спадщини _____ 16
- **Розділ 4.** Чинники змін у культурній спадщині міста _____ 22
- **Розділ 5.** Потенціал роботи з культурною спадщиною в Умані _____ 28
- **Розділ 6.** Залученість експертної спільноти до проекту ReHerit _____ 39

Метод дослідження

- Фокус-групи з експертами, які працюють з спільною спадщиною

Інструментарій

- Питальник з відкритими запитаннями (15 запитань)

Вибірка

- 1 ФГ з архітектором (1 особа) та працівниками музеїв (9 осіб)
- 1 ФГ з бізнесом, який дотичний до роботи з культурною спадщиною/ туризмом (4 осіб) та громадськими організаціями (6 осіб)
- 1 ФГ з гідями, які працюють/планують працювати з культурною спадщиною (10 осіб)
- 1 ФГ з владою (9 осіб)

Географія дослідження

- Умань
- Черкаська область (одиночно, працівник Музею)

Терміни опитування

- 02-03 лютого 2020 року

ВИСНОВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ

Протягом останнього року у роботі з культурною спадщиною Умані відбулись значні зміни.

Йдеться, перш за все, про побудову нової частини парку Софіївка, фонтани та завершення реконструкції центральної площі.

Експерти з-поміж працівників **музеїв та архітекторів**, також, відзначають такі зміни:

- Зусиллями влади відбулось часткове переведення заповідника Стара Умань у власність міста. Це розблокувало виділення коштів на реставрацію історичних пам'яток.
- З іншого боку, під загрозою забудови опинились історичні райони Умані (переважно з ініціативи місцевої громади хасидів).
- Значна частина працівників музеїв були залучені до роботи проекту ReHerit, в рамках якого, виконали значний обсяг роботи для опису культурної спадщини міста. Проте, результатів цієї роботи експерти не помітили.
- Заходи проведені в рамках проекту ReHerit у групі сприйняли з недовірою. Існує думка, що вони були спробою нав'язування пріоритетності збереження єврейської спадщини, формування односторонньої толерантності до паломників-хасидів.

Причинами цих змін, на думку експертів, є: брак фінансування програм по збереженню спадщини, небажання єврейської громади і хасидів виконувати закони України та активність проекту ReHerit.

Експертами, з-поміж представників **громадських організацій та бізнесу**, відзначено наступні зміни:

- Культурна спадщина частіше потрапляє в сферу зацікавлення медіа, громадських організацій, громадських активістів. Зростає число ініціатив, орієнтованих на популяризацію і збереження матеріальної культурної спадщини
- Зростає інтерес громадськості до питань культурної спадщини та історії Умані
- Відбувається налагодження співпраці між бізнесом і гідами. Наприклад, бізнес рекомендує своїм гостям гіда, а гід допомагає туристам підібрати житло, транспорт чи ресторан (співпраці сприяли заходи в рамках проекту ReHerit).
- Завдяки ReHerit активніше відбувається комунікація, обмін інформацією у середовищі зацікавлених у збереженні культурної спадщини осіб
- З'явилися нові джерела інформації про культурну спадщину у соціальних мережах (як-от, група «Умань історична», Портал культурної спадщини (ReHerit.org.ua))
- Проект ReHerit став додатковим чинником розвитку туристичного потенціалу міста

Гіди зазначають такі зміни:

- Збільшення кількості туристів до Умані, підвищення інтересу до культурної спадщини міста (єврейської Умані, зокрема)
- Зростання кількості і якості виставок у музеях
- Поява значної кількості нових туристичних об'єктів, маршрутів, екскурсій (зокрема, й методички екскурсій по Умані на порталі ReHerit)
- У медіа частіше з'являється інформація про толерування національних меншин та спільну спадщину
- Більш ретельно досліджено пам'ятки культурної спадщини (є можливість дізнатись про них, зокрема, й на порталі ReHerit)
- Завдяки проекту ReHerit з'явилась можливість обміну досвідом з колегами із інших міст
- Низка тренінгів від ReHerit сприяли формуванню нових знань і навичок у гідів: як коректно представляти складні сторінки спільної спадщини, як зміст екскурсії має змінюватись залежно від аудиторії, нові ракурси погляду на Умань.
- Водночас, існує думка, що є спроба нав'язати Умані погляд на історичну спадщину Умані з позиції євреїв та хасидів

Експерти **від влади** зазначають наступні зміни:

- Влада активніше включається в процеси пов'язані із популяризацію і збереженням культурної спадщини Умані та підвищення її туристичної привабливості, у відповідь на запит часу
- З'являється усе більше матеріалів дослідження культурної спадщини Умані (зокрема, й на порталі ReHerit)
- За сприяння ReHerit формується стратегія розвитку туризму в Умані
- Завдяки ReHerit виникла низка ідей щодо роботи з культурної спадщини: розробка посібників для гідів і поширення його серед усіх бажаючих, створення аудіогіду для екскурсій по Умані, включення єврейського цвинтаря до туристичних об'єктів Умані, покладання створення бізнес-проектів на основі.

Протягом року окремі аспекти **сприйняття** спільної культурної спадщини залишилися незмінними:

- Більшість інформантів наголошують на важливості дослідження етнічних українців і важливості збереження української культури в умовах інтенсивної популяризації інших культур.
- Паломники-хасиди і надалі сприймаються експертами з очевидним роздратуванням. На жодній з груп не згадано позитивного впливу паломництва на туристичний потенціал Умані.

З іншого боку, поступово зростає інтерес до спільної спадщини. Відбувається усвідомлення цінності об'єктів україно-єврейської спадщини, як важливої складової підвищення туристичного потенціалу Умані. Викристалізовується концепт «Єврейської Умані» – як окремого туристичного маршруту.

Гіди здебільшого наголошували на зміні способів роботи зі спільною спадщиною. Завдяки проекту ReHerit вони отримали додаткові навички з представлення складних сторінок спільної історії, адаптації матеріалів під вікові групи, представлення спадщини у контексті глобальних історичних подій.

Представники влади та громадського сектору розширили знання щодо шляхів і способів збереження спільної спадщини.

Зростання поінформованості про історію хасидизму, поодиноким сприяло поглибленню розуміння мотивів вчинків хасидів (як-от, зруйнування хреста), інтересу до культури цієї релігійної течії.

Відвідування заходів ReHerit відрізняється у різних групах експертів. Найбільш активно **до заходів долучались** представники влади, працівники музеїв, гіди. Найрідше представники бізнесу та архітектор.

Ставлення до проекту є неоднозначним – з одного боку, експерти раді, що в місті вперше з'явився проект з інтересом до спадщини Умані, з іншого – побоюються, що проект може бути заангажованим на користь єврейської громади..

Загалом, експерти виразно чекають від проекту фінансової допомоги на відбудову пам'яток та швидких результатів замість тривалого опрацювання теми. Зокрема, частина інформантів вказали на те, що безкоштовно надавали інформаційну допомогу для створення посібника, але видимого результату роботи ще не побачили. Водночас, інша частина відмітила так звану невидиму частину змін – нарощування соціального капіталу, збільшення поінформованості та покращення навичок роботи в багатокультурному середовищі.

Портал культурної спадщини є відомим в експертних колах, однак більшість експертів його можливостями ще не скористалась.

Більшість експертів ще не встигли впровадити в роботу отримані у рамках проекту знання та матеріали, однак, планують їх використовувати у майбутньому. Найчастіше матеріалами проекту користувались представники медіа (для підготовки матеріалів), одинично їх використовували працівники бібліотеки (для екскурсій). Серед актуальних напрямків вирішення проблем спільної культурної спадщини в місті серед експертів є:

- популяризація пам'яток спільної культурної спадщини, впорядкування окремих з них (напр. будівель у центрі міста, польського костелу, готелю Регіна, єврейських поховань у Гереженівському лісі)
- пошук фінансування на збереження і відновлення спільної спадщини
- розширення форм і способів представлення спільної спадщини
- інтенсифікація співпраці з місцевою єврейською громадою та гостями з Ізраїлю для збереження пам'яті про Холокост і історичні події, які в цей період розгортались в Умані
- формування політики на рівні держави зі збереження та популяризації спільної україно-єврейської спадщини Умані
- долучення бізнесу до ініціатив зі збереження і популяризації спільної спадщини
- більш толерантне ставлення до хасидів та їх культури (одинично)

Проект ReHERIT став помітним в колі експертів культурної спадщини Умані.

Можна стверджувати, що такий проект відбувався у місті вперше, і це має свої наслідки та особливості перебігу. По-перше, він виявив деяку неготовність експертних кіл розмовляти про спільну спадщину за межами етнічно української історії Умані і їх побоювання щодо забуття останньої під час розмов про інші етноси. По-друге, він все-таки привернув увагу частини аудиторії до різних питань спільної спадщини, актуалізував раніше невідому інформацію. По-третє, проект інтенсифікував співпрацю (а почасти й знайомство) різних стейкхолдерів спадщини в місті.

Варто відзначити, що проект реалізується під час видимих змін у просторах міста, зазначених на початку, і тому частина експертів вказує на те, що він є важливим з огляду на збільшення потоку туристів до міста та запиту на теми, пов'язані з різними подіями, спільнотами та особами в історії міста. Іншими словами, результат проекту можна буде оцінити через деякий проміжок часу після завершення всіх його активностей.

Водночас помітним є зростання згуртованості та спроможності в експертних колах Умані, звання їх до роботи в нових форматах, про що експерти не говорять, бо не рефлексують над цим.

Зміни в матеріальній спадщині Умані

Зміни в матеріальній спадщині Умані

- Експерти помітили низку змін у культурній спадщині Умані протягом останнього року. Серед позитивних зрушень представники усіх категорій експертів називають зростання туристичного потоку, підвищення інтересу до культурних об'єктів міста.

- Зростання привабливості культурних надбань Умані, зумовлене змінами матеріального та нематеріального характеру. Серед перших: побудова нових/ зміна існуючих просторів та зміна стану історичної архітектури/ забудова Умані.

- Головними видимими змінами позитивного характеру за останній рік у місті стали: побудова нової частини парку Софіївка (Фентезі-парку), впорядкування території біля Осташівки (нові фонтани) та завершення реконструкції центральної площі.

- Новостворені об'єкти туристичної інфраструктури часто трактуються як доповнення/покращення існуючих елементів культурної спадщини. Наприклад, побудова Фентезі-парку подається як розширення можливостей парку Софіївка.

Три роки тому була розмова, до вас приїжджаєш, - як повернувся років на 20 назад... Ось в цьому році чоловік був вражений, каже, як стало цікаво! І приїхати на машині часу можна тільки в одні місця, - це наші будівлі 19-го ст., вони не змінюються., Гіди

Мабуть у зв'язку з тим, що у нас відкрилася площа, діють фонтани. Нова Софіївка і новий центр притягнули туристів. І коли вони приїжджають в Софіївку, їм хочеться не тільки походити по парку, але і відвідати інші якісь цікаві заклади і пам'ятки., Влада

Зміни в матеріальній спадщині Умані

Впродовж останнього року дещо зросла кількість ремонтно-реставраційних робіт, в основному за рахунок коштів міста та окремих небайдужих меценатів. Відсутність державного фінансування спонукає місцеву владу перебрати на себе відповідальність за реставрацію будівель Старої Умані - пам'яток спільної спадщини. Останню на 50% переведено у комунальну власність. Тож є очікування, що частка реставраційних робіт у місті зросте. Серед позитивних зрушень у контексті матеріальної культурної спадщини також згадують ознакування пам'яток (здійснено за сприяння ReHerit).

Позитивні зміни

- Зросли темпи реставрації пам'яток міста
- Виділено кошти на ремонт низки культурних об'єктів: міської бібліотеки, народного дому, парку Хаші
- Здійснюється ознакування культурних пам'яток
- Покращено матеріально-технічне оснащення музеїв

Сама Умань за останні роки дуже сильно переобразилась в плані культурної спадщини,... зараз багато реконструкцій іде., Бізнес

Будинок культури міська влада має ремонтувати в цьому році., Влада

В рамках проекту ReHerit там також має бути ознакування певної кількості пам'яток культури., Влада

Є сподівання на покращення ситуації із реставрацією пам'яток у зв'язку із:

- ✓ перспективою підпорядкування архітектурної спадщини місту (централізоване управління виявилось неефективним)
- ✓ створенням Комісії по роботі з пам'ятками

...я говорю зараз про Стару Умань, яка знаходиться в державній власності. Якраз туди входять основні пам'ятки, які, на жаль, не мають привабливого вигляду. ...Ми нарешті отримали погодження з Міністерства культури стосовно передачі даного історико-архітектурного заповідника в комунальну власність нашого міста..., Влада

Зміни в матеріальній спадщині Умані

Негативні зміни у збереженні культурної спадщини, в свою чергу, впливають із в цілому позитивних явищ для Умані: зростання туристичного потоку, появи нових туристичних об'єктів, приходу інвесторів. Однак, надто стрімкий розвиток підсвічує неспроможність громади оперативно реагувати на нові виклики, та неготовність влади виносити у пріоритет збереження культурної спадщини під час прийняття управлінських рішень.

• Інфраструктура міста неадаптована до великого напливу туристів: малі автостоянки, брак хостелів, житла у вихідні дні

• Інфраструктура не витримує такого потоку... Якщо залишаються ночувати, то платять туристичний збір, це теж дохід міста... Я би хотіла сказати, щодо покращення інфраструктури. Звичайно зміни трохи є, але цього ще замало. Я живу в тому мікрорайоні, де фонтани, в районі Осташівки. Забагато на цю стоянку там машини, як стануть, проїхати неможливо, стоять аж до Осташівського ставу або до центру міста на дорогах..., Гіди

• То все-таки на сьогоднішній день, перша проблема Умані, це ночівля. Де переночувати?, Гіди

• У центральній частині міста планується будівництво високоповерхового будинку, який не вписується в історично сформований ландшафт міста (одноповерхова забудова)

• Там планується на місці цього лікувального закладу... я за те, щоб прибрати туберкульоз з центру ... Там пропонується на цій території, слухайте уважно, таке житлове приміщення висотою 4-8 поверхів. Там вся вулиця - це уманські вілли, вони всі одноповерхові, тому що один поверх - це найкомфортніше., Музеї

• Створення Нової Софіївки порушило норми, яких слід дотримуватись щодо охоронної зони; крім того, будівництво нового парку нанесло непоправну шкоду міському ландшафту (одиночно, архітектор)

• Трансформації відбулися по заповідній частині Софіївки. І друге питання, що в охоронній зоні парку Софіївка створений новий об'єкт, він називається Фентезі парк. Що стосується заповідної частини, на мою думку, це грубе порушення канонів пейзажного парку., Архітектор ... Відповідно до проектів, охоронна зона - це територія, або за терміном Юнеско, буферна зона. Буферна зона створюється з такою ціллю, щоб не допустити впливу на самий головний об'єкт. Що означає це? У буферній зоні ... нову тему вводять туди, Японія, Китай, псевдо український епос, це недопустимо!, Архітектор

Зміни в нематеріальній спадщині Умані

Зміни в нематеріальній спадщині Умані

Нематеріальні зміни полягають у: активізації зусиль для відновлення занедбаних пам'яток; зміні ставлення до інших культур та їх представників, пожвавленні культурного життя у місті. Значну роль у цих змінах та в популяризації культурної спадщини Умані у світі, на думку експертів, відіграв проект ReHerit. Побачивши «оновлену» Умань (перш за все, нові, розрекламовані об'єкти), туристи прагнуть оглянути/пізнати також культурну спадщину міста. Тож зростає попит і на оновлені експозиції, і на екскурсії про єврейську спадщину міста, до могили Цадика Нахмана.

Активності. Тематика роботи зі спадщиною. Позитивні зміни

Зросла кількість та
якість виставок/
екскурсій

- *І підземні ходи дуже цікавлять. Ну, і багато міфів навколо цих підземних ходів, воно додає інтриги., Гіди*
- *Краєзнавчий музей, у нього там постійно щось... І проводяться ті екскурсії регулярно, підземні... І виставки регулярно., Гіди*
- *В минулому році пам'ятний знак загиблим воїнам в нас був відкритий. ...доповнений фотографіями цих воїнів., ГО*

Проводиться більше
фестивалів, масових
культурних заходів,
пізнавальних заходів
для фахівців.

- *Мені здається, все в комплексі, ... місцева влада чи відділ культури займається організацією оцих фестивалів, їх більше з'явилося. І тому активізувалося., Гіди*

У місті з'явився
проект ReHerit,
орієнтований на
збереження
спадщини

- *Знаковою подією є те, що ми разом зі Львовом доєдналися до проекту ReHerit. Вперше в місті є проект, який пов'язаний зі збереженням культурної спадщини., Влада*

Публікуються
матеріали щодо
пам'яток Умані

- *Оновлено чи більш детально досліджено ті пам'ятки культурної спадщини, які в нас є, зокрема, архітектурні пам'ятники. Ці пам'ятки є на порталі культурної спадщини в рамках проекту ReHerit... Можна подивитися, висловити свою думку., Влада*
- *Ще вийшла книга Владислава Давидюка про уманські підземелля, дуже цікаві дослідження..., Влада*

Зміни в нематеріальній спадщині Умані

Впродовж останнього року, в Умані сформувалось доволі непогане підґрунтя для збереження культурної спадщини міста. Активізувалась співпраця і діалог стейкхолдерів, проактивних мешканців, бізнесу. Сформовано нові майданчики комунікації (у т. ч., у соціальних мережах). Експерти підкреслюють, згаданій активізації значною мірою сприяли заходи в рамках проекту ReHerit. Зростання інтересу уманчан до місцевої культурної спадщини, посилюється завдяки актуалізації теми у ЗМІ, створенню тематичних громадських проектів, публікації результатів наукових досліджень (серед них – і матеріали проекту ReHerit). Часто тригером підвищення інтересу до культурної спадщини є питання національної ідентичності та місцевої історії.

Мислення, ставлення населення/ експертів. Позитивні зміни.

Зріс інтерес до культурної спадщини та її обговорення громадськістю.

- ...Дуже гарна в нас є група сформувалась на Фейсбуку, мабуть, тільки за останній рік вона працює, «Умань історична». Там реально її всього дві людини наповнюють, але вони ентузіасти. От вони просто реально, от в цій групі можна знайти все що завгодно..., ГО

Актуалізувались питання спадщини національних меншин та толерантності у ставленні них (у цьому контексті теж згадується вклад ReHerit)

- ...Останнім часом в засобах масової інформації дуже велика увага приділяється національному направленню кожної нації в Україні, зокрема, єврейської нації., Гіди
- ...Що кожна нація до своїх коренів прагне. І з кожним роком ми це бачимо більше. Звичайно ЗМІ, як кажуть, це все підігривають, це відома тенденція., Гіди

Завдяки ReHerit поживавився обмін досвідом спеціалістів в межах міста та з інших міст, які входять до світової спадщини ЮНЕСКО

- Одеса, Львів, шикарно! У Львові цікаво і там у Львові ми побували і нам теж хочеться, щоб було не менше туристів, не менше було., Гіди

Зміни в роботі фахівців з питань культурної спадщини міста

Зміни в роботі фахівців з питань культурної спадщини міста

Упродовж останнього року у представників професій дотичних до культурної спадщини, збільшилась кількість роботи. Це пов'язано, перш за все, із зростанням кількості туристів у місті. Крім того, з'явилося більше можливостей для отримання інформації, комунікації, у тому числі, завдяки проекту ReHerit. Водночас, з'явилися і певні специфічні виклики, з якими доводиться стикатись різним категоріям фахівців, внаслідок інтенсифікації змін у сфері культурної спадщини.

Бізнес

Пожвавлення туризму сприяло зростанню прибутків (зріс попит на послуги кафе, ресторанів, туристичних агенцій), а з іншого – ускладнило роботу під час напливу паломників-хасидів

От, коли активно відбуваються ті фази паломництва, реально, всі ті, хто ідуть на роботу, ми маємо незручності в тому, що ми не можемо транспортом користуватися, ...до дівчат не одноразово були такі дуже не приємні звернення людей із паломників, які були в стані алкогольного сп'яніння., Бізнес

ReHerit сприяв об'єднанню зусиль бізнесу і гідів задля взаємовигідної співпраці

Ми всі знайшли можливість комунікувати, кожен із нас займався певною роботою. А вона нас дуже об'єднує, тому туризм буде тоді коли ми об'єднаємо ці зусилля і от ми всі ввійдемо у цю планову діяльність і тоді і медіа, і сайти, і наші послуги які ми надаємо, то є готелі та ресторани, і гіді, ми отримали масу інформації та обмінялись, тому що в «Рехеріт» ми знайшли жителів Умані., Бізнес

Представники бізнесу помічають нерівність умов для українських підприємців та іноземців, яким вдається не сплачувати податки, а отже, останні перебувають у кращих умовах для ведення бізнесу

От незручності ще в тому плані. ...вони будують на нашій території не законно, знову ж таки, закони не працюють, такі бізнес структури, як готелі та ресторани, вони не сплачують податків, вони не є конкурентоспроможними, але будуть скоро конкурентоспроможними, до законних підприємств. І вони просто до цього нагло відносяться. Ну, і інші перевізники, так само, то вони тут ігнорують і собі роблять те, що хочуть., Бізнес

Зміни в роботі фахівців з питань культурної спадщини міста

Громадські організації

Активізація культурного життя у місті привела до поживлення роботи громадських організацій: готуються проекти з дослідження та популяризації об'єктів культурної спадщини, їх історії

Багато чого в місті, проводиться. Наприклад, проект, щоб підняти нематеріальну спадщину. А саме багатонаціональну: традиції, культуру, наші історичні надбання, які ми сьогодні перетворюємо у екскурсійні об'єкти, готуємо тури екскурсійні та туристичні, люди ідуть по маршрутах тої спадщини, яка у нас є, і знову ж таки її вивчають., ГО

Завдяки ReHerit активніше відбувається налагодження комунікації, обмін інформацією у середовищі зацікавлених у збереженні культурної спадщини осіб

...Досі також от була дуже така розкидана група людей, які б могли провести по місту екскурсію, на сьогодні це ще не формально, але ті, хто цікавився, ті, хто приходили на засідання, проводили відкриті екскурсії, скажемо так, ці люди вже знають один одного, мають контакти один про одного, вони мають багато інформації, скажемо так, от тут сформовані такі цільові групи, осередки, це по-перше..., ГО

Посилилась роль тематичних груп у соціальних мережах, як джерела інформації про культурну спадщину міста (як-от, група «Умань історична», Портал культурної спадщини (інформаційне наповнення в рамках проекту ReHerit)

...дуже гарна в нас є група сформувалась на Фейсбуку, мабуть, тільки за останній рік вона працює, «Умань історична». Там реально її всього дві людини наповнюють, але вони ентузіасти, вони не історики, це молодий чоловік та жінка. От вони просто реально, от в цій групі можна знайти все що завгодно..., ГО

Зміни в роботі фахівців з питань культурної спадщини міста

Гіди

З'явилося більше можливостей для отримання інформації, комунікації, завдяки налагодженню контактів, проведення екскурсій для фахівців (у т. ч., завдяки проекту ReHerit)

Збільшення кількості туристів (у т.ч., іноземних) у місті породжує необхідність розробляти нові маршрути, продумувати дводенні екскурсії, то ж роботи у гідів до певної міри побільшало

Зміни є. Люди залишаються ночувати в Умані. Вечерні екскурсії вони також бажають., Гіди
Зріс інтерес до могили Нахмана. Тому що вони знаходять зараз інформацію про це в Інтернеті, і євреї з Туреччини, виявляється там теж є, з Голландії. Тобто, з цим теж пов'язане, що збільшується кількість туристів саме туди., Гіди

Переорієнтація туристів на Фентезі-парк, привела до зменшення попиту на екскурсії у Софіївку

Я ще хочу сказати, потік то туристів збільшився, але багато ідуть в Фентезі і вже не хочуть брати екскурсії в Софіївському саду. Це ми теж відчули. Не знаю, як Київська сторона, але ми це відчули, що менше в нас роботи стало., Гіди

Зміни в роботі фахівців з питань культурної спадщини міста

Музеї

Працівники музеїв відмічають, що їм довелося значно більше працювати впродовж останнього року. Це значною мірою пов'язано не лише зі зростанням туристичного потоку до міста та покращенням якості експозицій, але й з навантаженням, яке довелося виконувати в межах проекту ReHerit (підготовка інформаційних матеріалів, обов'язкова участь у заходах, тощо)

Погіршується стан музеїв, які вже давно потребують капітального ремонту. Це негативно відображається на ставленні до проектів, спрямованих лише на обговорення та зміни нематеріальної складової і не передбачають фінансування ремонтно-реставраційних робіт

За 10 років нічого, от навіть Краєзнавчий музей, постійно йшли оці - хто їм зробить цей дах? Розумієте, вони течуть. Місто може й готове допомогти, але не може., Музеї

Поки що, працівникам музеїв важко оцінити, як відобразиться на їхній роботі зміна підпорядкування музеїв міським органам влади, у порівнянні із центральними органами влади. Хоч є певні сподівання на фінансування ремонтних робіт

Зміни в роботі фахівців з питань культурної спадщини міста

Влада

На порядку денному влади міста постала низка питань, при вирішенні яких, частіше почали брати до уваги вплив рішень на культурну спадщину Умані, а саме:

- Проблема розташування реклами, у т.ч., заборона її розміщення на об'єктах культурної спадщини

Останнім часом у нас було декілька засідань щодо розміщення зовнішньої реклами, це питання буде стосуватися і об'єктів культурної спадщини. ...треба ввести суттєві обмеження стосовно розміщення цієї реклами. Ми зараз обговорюємо багато таких питань., Влада

- Питання контролю за ремонтом будинків, які належать до культурної спадщини міста і є у приватній власності мешканців. Проблема частково посилилась у зв'язку зі запровадження системи електронних послуг

Зараз, з початку року ми відкрили кабінет, де об'єкти будівництва можна реєструвати. Це і позитив, і негатив. Тому що деякі пам'ятки архітектури перебувають у нас в приватній власності, не всі в державній власності. І власник, який має квартиру в цьому будинку, може перебудувати його, навіть не звертаючись в місцеві органи., Влада

Ті будинки, які знаходяться в приватній власності, якимось чином треба все ж їм внушати, щоб вони фасад не псували., Влада

У зв'язку з проектом ReHerit:

- Активізувались дослідження культурної спадщини Умані, поширення інформації та обговорення її у соціальному середовищі і відповідно, залучення до цих процесів місцевої влади

Активізувалася, скажімо так, робота в цьому напрямку. Оновлено чи більш детально досліджено ті пам'ятки культурної спадщини, які в нас є, зокрема архітектурні пам'ятники. Ці пам'ятки є на порталі культурної спадщини в рамках проекту ReHerit..., Влада

- Було отримано підтримку у розробці стратегії розвитку туризму в Умані
- Відбулася популяризація Умані та її культурної спадщини за межами міста, що привело до зростання туристичного потоку

Чинники змін у культурній спадщині міста

Чинники змін. Сталі виклики

Водночас, культурна спадщина Умані є під загрозою внаслідок низки сталих викликів. Основний з них – брак коштів на реставрацію та збереження культурної, у т.ч., архітектурної та ландшафтної спадщини міста. Другий виклик – освоєння частини міста паломниками-хасидами, які залишаються жити в Умані. Експерти висловлюють занепокоєння щодо нерівнозначного застосування норм права з боку влади та правових органів до місцевих жителів і хасидів - це виражається, зокрема, у незаконній купівлі землі та порушенні норм забудови останніми. Окрім того, мова йде і про культурні відмінності між групами, які трактуються місцевими жителями як неповага до них.

Збереження матеріальних пам'яток культурної спадщини

Значна частина архітектурних пам'яток кінця XIX, початку XX століття залишаються у занедбаному стані

- ...20 відсотків історичних будівель Черкаської області саме в Умані, але подивіться в якому вони жалюгідному стані. Оцей готель Новоевропейський в центрі., Гіди
- Таке гарне приміщення в центрі, де готель Хроніки, колись там було внизу... А синагога теж. Не відновлюється... І центр, готель Регіну взагалі дуже жалко, такий стиль., Гіди

Не контролюється збереження матеріальної культури

- Садова 3-е, Станція Юних техніків. Ті двері, які там стояли, вони ще з початку сторіччя. І вони були в хорошому стані, і їх замінили на нові, а ті двері вони кудись пішли, де, комусь. Місто повинно теж цим опікуватися, таке надбання! І поставили звичайні, пластикові двері., Гіди
- Забудови незаконні, хасидів, впритул підійшли до музейофікованої зони. Тобто до зони ... міста. Базар - це саме ядро, звідси почало рости наше місто. І там прям ось там стоять готелі, які нібито отримали дозвіл на це будівництво., Музеї

Вандалізм, нищення пам'ятників

- Осквернення пам'ятника декабристам, для мене якимось дуже неприємно. ... Це в нас є будинок Волконського... І хтось фарбою це червоною заляпав., Гіди
- А в Софіївці як розписують гроти?!...Кожні два, три роки..., Гіди

Залишаються складними україно-єврейські відносини в Умані. Цей виклик включає декілька тригерів:

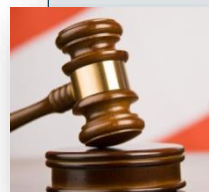
Експерти вважають, що зухвала, а часом - непристойна поведінка паломників щодо уманчан часто нівелює зусилля проекту ReHerit, спрямовані на примирення та толерування історії та представників єврейської нації у місті

... Дівчата не одноразово скаржились, що до них там були такі дуже не приємні звернення людей із паломників. Тобто, я не можу затримати дівчат після сімнадцятої чи вісімнадцятої години. Я мушу слідкувати за тим щоб вони пішли додому за дня..., Бізнес
Ну зухвала поведінка наших гостей, от я кажу, ...вони, вибачте, переходять вже межу., ГО

Експерти вказую на відсутність законодавства, яке б регулювало поведінку паломників-хасидів на території України. Не зрозумілою для громади є також позиція української влади щодо паломників; обурює байдужість до думки громади міста щодо регулювання відносин із хасидами

Президент наш обіцяв побудувати їм маленький Єрусалим... Ніхто відкрито з громадою не порадився., ГО
З нерегульованістю на рівні держави. На рівні місцевому от цих всіх подій. Тому що ніде таке в світі нема...Так, звичайно паломництво, воно майже не регульоване. Рівень напруги зріс бо ... Тому що наша поліція, я думаю, що це на рівні держави і на місцевому рівні не може змусити наших гостей виконувати так само закони України як і от є вимоги до українців. От мені здається, що тут є різний підхід до українців і не до українців., ГО

На думку експертів, викупування євреями будинків, а то й цілих кварталів у місті, порушення унікального ландшафту Умані, насторожує мешканців міста, змушує їх сигналізувати про це органам влади

Якраз ось застройки справжніми, хасидами, які вplotну підійшли до музейної зони... Ніхто не звертає уваги, ми б'ємо у всі дзвони., Музеї
В нас Умань стає як квартал єврейський... Я думаю, що якщо вони ще кілька кілометрів по колу візьмуть, то Умані вже не буде, вони зносять і будують своє...Ну, вони так пам'ятники архітектури не зносять., ГО
...ось цим ортодоксам, хасидам як би головна мета полягає не тільки там побудувати квадратуру і кубатуру, а знищити унікальний природний ландшафт України. І ось в Умані йде ситуація захоплення території., Архітектор

Чинники змін. Вплив державної та обласної влади

Представники місцевої влади не бачать сприяння органів центральної та обласної влади у збереженні культурної спадщини Умані. Співпраця з ними зводиться до відповідей на запити та виконання доручень. Більше того, підпорядкування культурних пам'яток Міністерству культури часто є фактором, який перешкоджає роботі, спрямованій на реставрацію чи відновлення пам'яток. Окремо, експерти від влади відзначили брак контролю з боку держави за дотриманням діючого законодавства паломниками-хасидами та новими власниками нерухомості з Ізраїлю, які знаходяться у привілейованому становищі, порівняно з місцевим населенням та українськими туристами.

Державна влада

Держава не фінансує збереження та відновлення культурної спадщини Умані

Український культурний фонд відмовляє у фінансуванні проектів спрямованих на реставрацію та збереження культурних пам'яток, однак фінансує оцифрування пам'яток

Підпорядкування центральним органам влади, бюрократичні процедури, приводять до втрати можливостей вирішення проблеми фінансування проектів на місцевому рівні, затягування вирішення нагальних питань

Ми писали в цьому році проєкт ...хотіли створити коворкінг-зони, бібліохаб в бібліотеці. Але зачепилися..., що ця пам'ятка належить до ДІАЗ «Стара Умань». ...потрібно їм розробити проєктно-кошторисну документацію, ... в часові терміни не вкладалися..., Влада

У місті зростає напруга через заяви президента в контексті Умані як нового Єрусалиму. Їх сприймають як небезпеку для українців, при розширенні типово єврейського міста.

Обласна влада

Співпраця з обласною владою зводиться до виконання місцевими органами влади запитів, доручень, які надходять з обласного рівня щодо організації певних тематичних заходів

Ніяк не впливають, ні позитивно, ні негативно, в основному., Влада

Управління з культурної спадщини, яке знаходиться в Черкаській ОДА, принаймні як відділ туризму вони з нами працюють. Якщо їм необхідна якась інформація, вони надсилають запит. Якщо ми маємо можливість надати відповідь, ми її надаємо., Влада

Стосовно бібліотеки, то, підпорядковуючись Департаменту культури і обласній бібліотеці, вони дають нам завдання з програми збереження культурної спадщини, і в тому році ми, наприклад, реалізували круглий стіл по культурній спадщині в центральній бібліотеці., Влада

АГЕНТИ НЕГАТИВНИХ ЗРУШЕНЬ

Державна влада,
міністерство культури

- Неврегульованість питань паломництва на законодавчому рівні
- Відсутність фінансування реставраційних проектів
- Не врахування думки місцевої громади при виробленні стратегії взаємин з паломниками

Місцева влада

- Відсутність спроб боротьби з вандалізмом
- Брак протидії руйнівній для культурної спадщини забудові

Але з точки зору контролю, я можу з впевненістю сказати, що ні за архітектурою, ні наукового контролю я не бачу., Архітектор

Мешканці міста

- Вандалізм через байдужість та неосвіченість
- Брак поваги до значимих для інших історичних подій та особистостей

Побачила це - і спати не можу. Ти ж людину, не знаєш взагалі тої історії, вкладу тих декабристів! Це не декомунізація, це необізнаність., Гіди

Паломники-хасиди,
євреї, які приїжджають
у місто на постійне
місце проживання

- Неадекватна (у т.ч., злочинна) поведінка паломників-хасидів щодо місцевих мешканців провокує зниження толерантності до цієї категорії туристів
- Більш привабливі умови у місті для « гостей » (непідпорядкованість місцевим нормам, несплата податків) загострюють відчуття соціальної несправедливості у місцевого населення

І вони просто до цього нагло відносяться і таким чином ігнорують це..., ГО

Чинники змін: агенти змін

Зміни у сфері культурної спадщини Умані експерти пов'язують із активністю місцевої влади, фахівців із сфери культури, громадських організацій. Неодноразово у цьому контексті згадують і вклад ReHerit (зокрема, щодо інформування, налагодження взаємодії, ознакування та оцифрування спільної україно-єврейської спадщини, створення простору для обговорень (зустрічі, інтернет-сторінки). Негативні зміни приписують державним органам влади, девіантній поведінці уманчан та паломників.

АГЕНТИ ПОЗИТИВНИХ ЗРУШЕНЬ

Потенціал роботи з культурною спадщиною в Умані

Нові можливості роботи зі спільною спадщиною

Експерти Умані помічають нові можливості роботи з спільною спадщиною. Серед них й ті, які стали результатом роботи ReHerit. Найчастіше в полі уваги експертів поставало питання спільної україно-єврейської спадщини, а також відносин з паломниками-хасидами. Остання тема й досі залишається надзвичайно конфліктною, а перспективи налагодження діалогу з ними – примарними.

Можливості, які виникли завдяки проекту ReHerit

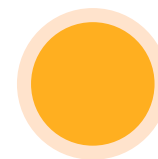
**Відбулась реконструкція/
впорядкування окремих
пам'яток спільної спадщини**

*Цей проект «Рехеріт», він
являє собою реконструкцію
старих локацій, збільшення
культурної спадщини нашого
міста., Бізнес*

**Розширено знання щодо
оптимальних шляхів і способів
збереження спільної спадщини**

*«Рехеріт» не дає рибку, а він дає
вудочку, яку ми повинні
використати в моментах
відновлення спадщини, до кого
звертатись, яким шляхом іти та
яким способом. Особливо
подивитись на себе, яку ти в цьому
участь можеш прийняти., ГО*

**Зросла поінформованість про
хасидизм, а отже, й можливості для
порозуміння**

*Якраз на ReHerit ми говорили, що кілька разів
у нас в Умані били хрест. Наприклад, я не
знала, що цей хрест стоїть саме там, де
вони проводять обряди. Мене, як
християнку, обурювало те, що хасиди
руйнують наш хрест. Але коли в ReHerit я
дізналася, що він стоїть, мозолить їм очі
біля їхньої святині, і це, якби, наприклад, ми
поставили свою християнську символіку на
їхній синагозі, їх би так само це дратувало,
вже зовсім по-іншому дивись. Тому я б,
напевно, цей хрест перенесла в інше місце.,
Влада*

МОЖЛИВОСТІ РОБОТИ З УКРАЇНО-ЄВРЕЙСЬКОЮ СПАДЩИНОЮ

Інтенсифікується співпраця з місцевою єврейською громадою та гостями з Ізраїлю для збереження пам'яті про Голокост і історичні події, які в цей період розгортались в Умані

Насправді тут питання трохи ширше, оскільки ми говоримо не тільки про хасидів, але і в цілому про євреїв. З ними працюється нормально, комфортно. Нещодавно ми проводили захід спільний із єврейською общиною про Холокост. Було дуже цікаво і морально складно, бо була якраз жінка, яка пережила Холокост і яка була чудом врятована з цієї ями, де дітей розстрілювали. І вона ділилася своєю історією і вже після ReHerit ми розуміємо, що потрібно залишатися людьми, які б не були події., Музеї

Однак, старі конфлікти (наприклад, довкола подій Коліївщини) усе ще мають місце:

Стосовно пам'ятнику Гонті і Залізняка, я вважаю, що це наше місто! І хоч він там не подобається більшості євреїв, я вважаю, що він там повинен знаходитися. Для наших людей це героїчна пам'ять. Це була вже остання крапля гніту українського народу, і прості люди не знали, чи їх там гноблять поляки, чи євреї, чи хто. А натомість можна зробити, якусь табличку, яка буде примірювати українців і євреїв., Влада

З'явилась перспектива появи політики на рівні держави зі збереження та популяризації спільної україно-єврейської спадщини Умані

Зараз є у нас в Інтернеті, Фейсбуці є дуже багато інформації, що наш президент, Зеленський, дуже звернув увагу на Умань, працює з єврейськими цими громадами і там була інформація, що планує зробити маленький Єрусалим. А конкретно там було про створення історичного музею, я не знаю, коли це буде і як це буде, но це вже заявлено. Це новий об'єкт, пов'язаний зі спільною спадщиною, тому що Умань, це таке інтернаціональне місто, но такі реалії наші., Гіди

Водночас, ця ініціатива часто викликає спротив місцевої громади:

Чому ми повинні в себе будувати той Малий Єрусалим? Ми приїжджаємо в Єрусалим настоящий, ми там щось будуємо?, Музеї

їх багато, це важко, і вони не поважають других людей.

І мене обурює те, що до нас приїждить багато поліцейських їх охороняти. Приїжджають десяток ізраїльських, вони нас охороняють від них, тому що наша поліція з ними нічого не може зробити., Влада

Нові можливості роботи зі спільною спадщиною

ІНШІ МОЖЛИВОСТІ

Я зараз пов'язую дуже великі надії з українською садибою у Фентезі парку. Я там бачу просто нереальний потенціал. Дійсно, тема дуже цікава, це дохристиянська релігія, яка дуже подібна до японської, до синтоїзму., Гіди Збільшується кількість локацій, збільшується кількість туристів. От відповідно, відкрито багато нових локацій, і старі треба розвивати., Бізнес

У людей до цього питання зростає інтерес, і вони хочуть долучитись. Якщо це матеріальна спадщина, то це потенційний інвестор, а якщо це не матеріальна людина займається тим, щоб представляти цю спадщину через літературу, кіно, мистецтво, конкурси., ГО

З'являються нові локації, які репрезентують спільну спадщину

Форми представлення спільної спадщини урізноманітнюються, стають більш креативними

Підвищився рівень інтересу громади Умані до питань культурної спадщини (і спільної, зокрема)

Підприємці інтегрують популяризацію спадщини у власну бізнес-модель

В Старій Умані, там якісь проводили цікаві стилізації костюми. Там наші студенти брали участь., Гіди В Умані проводяться фестивалі. Дуже багато і різних. Просто люди цього не знають., Бізнес

Ми створюємо сайт, який повністю покриє всю роботу інфраструктури міста. Ми хочемо подавати туристичний відділ, тобто, ті самі ж екскурсії по місту, якщо і є такі екскурсії, то і екскурсії по району. Це буде, це буде сайт про місто Умань, де буде розміщена інформація про всі наші туристичні об'єкти., Бізнес

Нові можливості роботи зі спільною спадщиною

Експерти відзначають необхідність активнішої і креативнішої роботи із спільною спадщиною, пропонують актуальні проекти для роботи за цим напрямом. Водночас, вони часто зосереджуються не на способах вирішення проблем, а побажаннях щодо того, що має бути зроблено в місті (на його проблемах). Помітно, що значна частина експертів ставить в пріоритет роботу з українською, слов'янською спадщиною, як такою, що ігнорується та тлі інших. На другому місці, за кількістю уваги, україно-єврейська спадщина. Тут йдеться про проекти зі збереження пам'яті та підвищення толерантності до єврейської і хасидської культур. Україно-польську спадщину згадують рідко і лише в загальному ключі.

ПРОЕКТИ ПО РОБОТІ З МАТЕРІАЛЬНОЮ СПАДЩИНОЮ

- Створення пам'ятника україно-єврейсько-польському примиренню

Є така ідея створити в тому районі біля пам'ятника цілий комплекс, і там поставити такий пам'ятний знак, де з трьох сторін польською, українською і на івриті буде написано слова видатних українських, єврейських, польських діячів про мир, дружбу, тобто, такий об'єкт був би примирення., Влада

Тобто, Адама Міцкевича, Тараса Шевченка, от і Шолом-Алейхема, от і де б говорилося, де б кожен із них говорив про толерантне відношення до інших націй., ГО

- Ознакування місць спільної спадщини

Я думаю, що в рамках ReHerit це буде, але я думаю, що тут воно почнеться і далі продовжиться ознакування місць спільної спадщини. Як ми не володіємо якоюсь інформацією про це, там би були таблички, піар-коди, що тут в такому-то році знаходилася, наприклад, школа єврейська, чи там була синагога, чи поляки знаходилися. Таке ознакування, щоб ми розуміли, що є та пам'ятка., Влада

- Створення 3D-макету на місці зруйнованих пам'яток
- Інтерактивні методики представлення спільної спадщини, які б апелювали до всіх органів чуття людини

Ми з психології з курсу знаємо, що людина добре засвоює, коли у неї працюють всі аналізатори, слуховий, тактильний, зоровий, смаковий. Це все ми можемо робити. Ту ж музику десь поставити, тих же квітів десь більш насадити, знов ж таки, чистота і все це з емоціями зв'язане., Гіди

От та сама, навіть, уманська яма... Пам'ятник - це одне, а коли говориться, що це місце - це концтабір, от і ця яма, от там, хоч би який кусок цієї ями зробити., ГО

ПРОЕКТИ ПО РОБОТІ З АРХІТЕКТУРНОЮ СПАДЩИНОЮ

Збереження та відновлення

- Реставрація старовинних будівель у центральній частині міста
- Передання католицькій громаді Уманського костелу (спірно) або заборона громаді прикрашати його релігійною атрибутикою, яка порушує його унікальний інтер'єр (одиночно)
- Розробка законодавчих механізмів повернення у комунальну власність міста архітектурних пам'яток, які не отримують належного догляду (як-от, готель Лондон)
- Введення повного мораторію на будівництво в історичних районах міста та на знесення старих будівель. Жорстко карати за порушення
- Інтенсифікація роботи товариства охорони пам'яток історії і культури
- Вивчення досвіду інших країн щодо способів залучення фінансування для збереження пам'яток

Популяризація збереження

- Формування серед населення культури збереження спадщини, у тому числі:
 - Лекції на історичну тематику для уманчан
 - Просвітницька робота серед дітей та молоді на предмет важливості збереження пам'яток

Прийти, людям пояснити, що замість того, щоб викидати браму, якщо ви заплатите 27 тисяч гривень, ви відреставруєте браму. В вас там є, допустимо, 6 квартир. Поділіть це все між собою. Зразу не треба всьо платити. Розбийте на 6 місяців. Скидається., ГО

- Презентація маловідомих культурних об'єктів Умані

Потрібно розробляти туристичні маршрути, не лише в нас є Софіївка і могила Цадика Нахмана, в нас є багато цікавих історичних будівель і в центральній частині міста, і поза нею. Такі маршрути треба розробляти і все більше і більше заохочувати туристів., Влада

- Виховання патріотизму, який сприятиме турботливому ставленню до своєї країни та її спадщини

Саме основне, мені здається, що повинно бути в садіка, в школі і прививати любов до країни. Тільки не такими великими гаслами, а просто розказувати - маленьким про маленькі, великим - більше, більше. По капельці ми зробимо., Музеї

ПРОЕКТИ ПО РОБОТІ З НЕМАТЕРІАЛЬНОЮ СПАДЩИНОЮ

Теми, які потребують уваги

- Слов'янська спадщина

Тема слов'янства якось не заслужено не то, що забута, вона віддвинута на десятий план. А це дуже погано, тут є то, що когось возвеличують. Має бути рівні істини, Умань, це інтернаціональне місто., Гіди

- Черняхівська і Новоградівська культури

- Трипілля

- Друга світова війна

У нас є об'єкт Уманська Яма, під час війни там був концтабір. Якось зараз, саме військова тема, 41-43 років, вона трошки забувається. А більше зараз піднімається саме єврейська тематика. Це не повинно забуватися. Ця тема повинна бути, це той самий комплекс, тематична екскурсія Сухий Яр, Уманська Яма., Гіди

- Забуті могили жертв НКВД (з Галичини)

- Пошук спільної спадщини

Шукати спільні точки. Не просто у нас все паралельно. А ми все-таки люди. І шукати спільні точки. У нас, все ж таки, унікальне місто., Влада

Методи просвіти та популяризації

- Фестивалі, карнавали, присвячені мультикультурності Умані

Якийсь такий фестиваль зробити – перевтілення. Назву можна придумати, але суть така, щоб костюмовані були вечірки тої епохи, де найбільше наше місто було на висоті. Це цікаво було б. Із кінсьми, з людьми на палицях, тут же підприємці можуть підключитися – зробити фудзони різні., Влада

Фестиваль регіональний, музичний або літературний., Гіди

- Міжнародні обміни, форуми

У нас є місця-побратими і в Ізраїлі, і в Польщі. І найближчим часом, 3 травня, буде хореографічний фестиваль наш місцевий, міжнародного рівня, тому що там приїжджають близько двох тисяч учасників. І цього року ми запрошуємо наших гостей із Ізраїлю і Польщі., Влада

- Залучення Інстаграм-блогерів до популяризації Умані

- Розширення/фінансування екскурсій по місту для уманчан

- Просвіта серед дітей та дорослих через школи, садки, музеї, бібліотеки

Нові можливості роботи зі спільною спадщиною

ПРОЕКТИ ЩОДО УКРАЇНО-ЄВРЕЙСЬКОЇ СПАДЩИНИ

- Встановлення паритету у висвітленні україно-єврейської спадщини

Я розумію, коли йде розмова про спільну культурну, чи історичну спадщину, потрібно рівномірно зберігати всі культури, а не тільки односторонньо. На фоні того, що ми розкрили карти і сказали: євреї - це також наші громадяни, це також наші брати. Але справа в тому, коли ми самі штучно починаємо тільки в одному напрямку говорити про цю історичну спадщину, то всі просто хочуть, не хочуть - розводять руками і кажуть: а що ж це за історична спадщина., Музеї

- Впорядкування місць пам'яті, де відбувались масові розстріли євреїв, зарахування їх до екскурсійних об'єктів Умані

Єврейські групи мене просили, вони знають, що в Грежилівському лісі є більше 30 могил захоронень, масовий розстріл євреїв. Там є ці пам'ятні знаки і там стоять всі ці могили. Мене кілька разів просили саме туди повести., Гіди

- Популяризація творчості Шолом-Алейхема

Я з якоюсь повагою ставлюся до людей цієї національності. Тому що єврейство, як культура, мною було зрозуміле тоді, коли я взяв томик Шолом-Алейхема., Музеї

- Відкриття доступу до усіх синагог міста
- Запровадження безкоштовних екскурсій по визначних місцях хасидизму

- Дослідження історії роду на теренах Умані, пошук спільних кейсів

У цьому проекті я почула імена Воржевській. Моя сім'я дружила з цією родиною і, виявляється, вони зараховані до праведників світу. Вони рятували євреїв та я з жахом розумію, що я цього не знала. Я знала близько цю сім'ю. Я цього не знала, я була в шоці., Музеї

- Популяризація єврейської та хасидської культури, тісна співпраця з місцевою громадою

У нас є школа мистецтв, вони знаходяться майже на Пушкіна в самому краєчку. Вони самі по собі налагодили співпрацю із музикантами хасидськими, раз у рік приїжджають, влаштовують концерти, жарти єврейські, і це нормально., Влада

- Акценти на сучасних позитивних прикладах співжиття з єврейською громадою, або про її життя

Ми звикли багато чого чути поганого про хасидів, що вони хрест понівечили, що вони на охорону могили Цадика Нахмана напали. А про позитив ми якось не розказуємо. Мені на очі натрапила стаття, про хасидського вчителя в Умані, вони створюють свої школи невеличкі. Як він викладає. Він просто розказує про своє життя. Це цікаво. Прочитавши цю статтю, ми розуміємо, люди такі самі, як ми. Вони переймаються тим, як виростити дитину, як їй дати відповідне виховання. Я, чесно кажучи, трошки по-іншому на них стала дивитися., Влада

Запит на проекти по роботі зі спільною спадщиною

В Уманського експертного середовища суперечливе ставлення до проектів на зразок ReHerit. З одного боку, будь-яка активність відкриває додаткові можливості для міста, розширює знання учасників проекту, налагоджує комунікацію між громадами. З іншого - значній частині експертів (особливо, від влади та музеїв) мало імponує тематика спільної спадщини в цілому (і спроба формування толерантності до хасидів та євреїв, зокрема).

Скептики щодо тематики проекту

- Частина аудиторії не вважає актуальною проблему спільної спадщини

Да, я за все хороше, і проти всього поганого. Але чи є проблема у нас у спільній спадщині? Я цього не знаю., Влада

У нас може бути єврейська спадщина, польська і українська. Де вони в одному місці пересікаються, щоб тут була проблема, я не знаю. Є окремі громадяни, яких дуже бісить пам'ятник Гонті і Залізняка. Їх одиниці. Але більшість – ну, стоїть і гарно, хай собі стоїть., Влада

Є спадщина козацької доби. А є спадщина єврейська, а є спадщина польська. Тобто, тут скласти в купу і сказати, що от зробить проект однієї спадщини, не знаю, чи то можна буде зреалізувати в одному проекті. Це складно., Музеї

- Єврейська тематика проекту не є близькою аудиторії

Цей проект, єврейськи більш направлений. Якщо слідуючий, то для поляків буде, бо вони тут ближче. Но більше, канешно, козащини треба, бо всі чогось забувають, що Умань спочатку козацьке місто до XIX ст., Музеї

Тому що тут лінії не перетинаються. Ми дуже ментально різні. Вони нас не розуміють взагалі. І що б ми не робили, вони все-одно будуть нам око різати. Я протягом трьох років з ними дуже близько спілкуюся. Повірте, з різними. Це непробивна стіна., Влада

- Є страх, що популяризація спадщини «інших» з позиції «інших», ослаблює позиції українців в ідеологічному протистоянні

Треба об'єднання культур і щоб ми не втратили свою ідентифікацію, толерантне ставлення до інших культур і щоб нас теж, вибачте, не витісняли., Гіди

Підтримка актуальності теми проекту

- Проблематика спільної спадщини близька багатонаціональній Умані (одиночно)

Умань – це взагалі фестиваль різних культур., Влада

- Проблематика дає можливість знайти порозуміння між різними етнічними громадами міста (одиночно)

Якраз, коли ми будемо йти паралельно, дійсно, вони живуть самі по собі, а ми - самі по собі. А такі проекти дають можливість вчитися в них чомусь, їм розповідати., Влада

Запит на проекти по роботі зі спільною спадщиною

Експерти з Умані хотіли б, щоб майбутні проекти, орієнтовані на роботу зі спільною спадщиною, надавали безпосередню фінансову підтримку. В разі, якщо б проект все ж мав просвітницькі функції, оптимально було б, щоб він був розрахований на широкий загал (а не експертне середовище). Не зважаючи на те, що в експертних колах з'являється бачення майбутніх проектів по роботі зі спадщиною, зростає їх спроможність, експерти й досі схильні шукати тих, хто зробить це для них (влада або хтось ззовні).

Очікування від проекту

В рамках проекту мали б виділятися гранти або фінансування

- Оце ж думалося, що прийшли люди до нас і значить, ці кошти десь звідкілясь із Заходу вже пішли. Ми ж на це розраховували., Музеї*
- *На що надіялись? Що буде цей проект, всі ці заходи. Він приходить на два роки розрахований, кінцева мета буде та, що ці гранди, які будуть виділені на цей проект, вони ці кошти поступлять в місто і те, що відбувається начнеться вкладуватись в відновлення нашого міста. А ми поки не знаємо, чи воно піде, чи не піде. Ми оце поговоримо два роки і на цьому все закінчиться. Замість того, вони нас толерантності вчили., Музеї*

Проект має охоплювати масову аудиторію, а отже, повинен бути простим і цікавим

- *Що говорити про єврейську чи польську громаду, вони історію свого міста не знають! І саме я би зупинилася на інформаційній роботі, щоб підвищити рівень обізнаності уманчан. Ми були, слухали про паломників, хасидів, багато хто сказав, що дізнався багато цікавого. А всі інші? Нас було всього 30 чоловік., Влада*
- Цікавими. Доступними по віку. І по інформації, також, щоб не було надто складно., Гіди*

Враховує питання інклюзії (одинично)

Обов'язково включити туди питання інклюзії, щоб воно мало бути доступне для людей з інвалідністю, по зору, по мобільності., ГО

Запит на проекти по роботі зі спільною спадщиною

- Найчастіше експерти схильні покладати відповідальність за виконання подібних проектів на владу. Водночас, представники влади можуть ініціювати грантову заявку з метою пошуку донора

Відділ туризму, відділ культури, відділ освіти. Інформація, зв'язки з громадськістю. Це ті відділи, які могли б в план своєї роботи включати певні заходи, пов'язані із збереженням, із спільними заходами, пов'язані з їхніми головою організації єврейської., Влада

- Громадські організації могли б ініціювати збір коштів від населення, або шляхом залучення грантів. Тоді як донорами могли б бути як іноземні організації, так і місцеві підприємці
- Співвиконавцями проекту мали б бути ті, хто є нащадком спільної спадщини - представники релігійних чи етнічних громад.

Треба, щоб ефективніше працювали культурні центри в Умані, єврейський, польський., Гіди Мені здається, що в нас є польське товариство, і безумовно воно в нас і єврейська община і, тобто, на якомусь рівні треба об'єднуватись., ГО

- Серед стейкхолдерів найчастіше згадували: музеї, науковців (Данилюк, Возна)

- Не менш важливо залучати в проекти креативну молодь

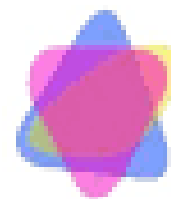
Зараз є такий популярний термін інста моделі, це люди, у яких є багато підписників, і, от, просто запросити та зробити фотосесію в тій самій Софіївці. Є люди, які помішані на цих людях, і будуть за хештегом за цим відслідковувати і будуть цікавитись і що це, а як це., Бізнес

От в Умані, студенти та керівник розробили ряд нічних екскурсій по місту і вони також мали от колосальний успіх та попит на них, ГО

Залученість експертної спільноти до проекту ReHerit

Залученість експертної спільноти до проекту ReHerit

- Найбільш часто відвідуваними заходами ReHerit в Умані були тренінги по роботі з проблемною спадщиною. В них взяли участь більш як третина респондентів (переважно з числа працівників музеїв, представників влади та ГО). На другому місці за відвідуваністю були: допомога у картографуванні, участь у соціологічному дослідженні, обговорення стратегії розвитку паломництва, участь у воркшопі для гідів, тренінг Простори непам'яті (чверть учасників груп). Інші заходи відвідали не більш як восьма частина респондентів.
- Найбільш активно до заходів долучались представники влади, працівники музеїв, гіді. Найрідше представники бізнесу та архітектор. Така ситуація обумовлена тим, що гіді, влада, представники громадських організацій та працівники музеїв були основними цільовими групами проекту, тоді як представники бізнесу та архітектури долучались до заходів по можливості.

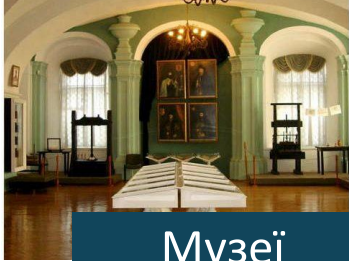
REHERIT

Спільна відповідальність за спільну спадщину

www.reherit.org.ua

Залученість експертної спільноти до проекту ReHerit

Музеї

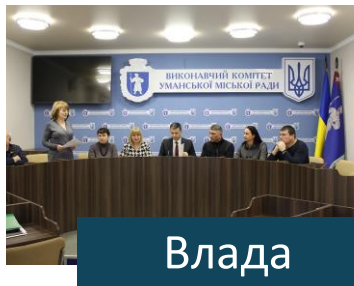
Найчастіше працівники музеїв брали участь у картографуванні об'єктів культурної спадщини (8 осіб з 9-ти), у тренінгах по роботі з проблемною спадщиною (5 осіб, але лише щодо паломництва) та у соціологічному дослідженні (3 особи). Жодна особа не брала участі в обговоренні результатів дослідження. До інших заходів долучались по одній людині. Архітектор брав участь у фокус-групі та у тренінгах по роботі з проблемною спадщиною. Відгуки про проект в цій аудиторії здебільшого негативні. Його позиціонують як своєрідну спробу нав'язати толерантність до євреїв та паломників, під прикриттям збереження спільної спадщини. Проект не викликає довіри.

Які тут суми йдуть, ми не знаємо, які терміни розробки цього проекту і яка мета? От, тоді можна, що це проект. Ми тоді приймаємо його, або не приймаємо. А зараз оце засекречено., Архітектор

Критика проекту

- Назва проекту не відображає зміст проекту - **виключний акцент на єврейській спадщині та паломництві**, ігнорує спадщину інших народів
Ваш проект названий не правильно. Було би коректно назвати, не спільна спадщина - це про єврейську, чи релігійну якусь спадщину. Тобто, іде більш вузька програма. Вона не стосується, наприклад, Трипілля. Не стосується запорізьких козаків, не стосується Київської Русі, не стосується християнства., Музеї
Я не почула того, що я хотіла почути на тому семінарі. Я розумію, іудаїзм в нас зараз дуже, але в нас є свої. Щоб ми не загубили. А ми губимо, сіємо., Музеї
- Заявлена мета проекту не відповідає дійсності, проект не орієнтований на налагодження **спільних зусиль** по збереженню спадщини – його мета примусити українців берегти єврейську спадщину в односторонньому порядку
Стояло так питання - спільна відповідальність за спільну спадщину. Мета? Ніхто так і не зрозумів мети цього проекту. На одному з тренінгів ми поставили головне питання - де люди, які повинні співпрацювати? Чи представники релігійних громад. Ми по сьогоднішній день їх так і не побачили. Всі нас закликають: давайте разом, разом, разом. Але з ким? З ким ми співпрацюємо?, Музеї
- Проект намагається прищепити толерантність до паломників-хасидів, примусити змиритись з їхнім переселенням і незаконною забудовою
У нас були свої євреї, які виїхали з цього міста, які були колоритом цього міста. А тепер їдуть до нас люди, які ну не близькі нам по духу. А тепер заходить... культура.... І він йде навпроти тебе і ти повинен йому дорогу уступити, бо він тобі в лице, і ти сходиш з дороги. Не йдуть обоє в різні сторони так, дають один одному дорогу, а він іде рівно... А ми повинні бути толерантні., Музеї
Просто під цим, скажемо, прикривається зовсім інша діяльність., Музеї
- Окремі заходи проекту (обговорення стратегії розвитку паломництва) апіорі не можуть мати практичних наслідків
Якщо немає закону про паломництво, про що ми можемо говорити? Як регулювати це паломництво в нашому місті, якщо закону немає. Від чого ми можемо відштовхуватися?, Музеї

Залученість експертної спільноти до проекту ReHerit

Найчастіше представники влади брали участь у обговоренні стратегії розвитку паломництва (6 осіб з 9-ти), у тренінгах Пам'ятники в місті (5 осіб) та Місця непам'яті (5 осіб). Найрідше – у соціологічному дослідженні (2 особи). До інших заходів долучались по три-чотири особи. Відгуки про проект суперечливі. З одного боку, тематика заходів цікава, експерти отримали багато нової інформації про історичні події; ReHerit активно взаємодіє з владою. З іншого – проект не має практичних наслідків у силу браку фінансування для вирішення проблем, недосконалого законодавства та неспроможності ReHerit забезпечити експертну підтримку якісно вищого рівня.

У нас в рамках проекту ReHerit відбуваються засідання, у нас уже було 5 засідань. Зараз буде шосте. І маємо надію, що результатом буде вироблена стратегія розвитку., Влада

Критика проекту

- Проект зводиться до обговорення проблем, але не пропонує рішень щодо найскладніших проблем міста пов'язаних з паломництвом

Враження, в принципі, нормальні. Але... Ну, поговорили про те, поговорили про се. Ну поговорили і що? А віз і нині там. Цікаві приклади, які наводилися тренерами з-за кордону, але в той самий час, я відповіді не почув, як працюють з хасидами. Тому що такої кількості хасидів, як до нас приїжджають, ніде в світі нема. І досвід ми нічий не можемо перейняти. Треба випрацювати своє. Хотілося, щоб нам надали відповідь – як з цим працювати., Влада

Ми би хотіли більше почути, щоб якось нас більше навчили, якийсь, може, досвід. Хтось вже пройшов це. От, хто більше працює з історичними пам'ятками, нас повчили, як нам рухатися далі в цьому напрямку. Це цікаво., Влада

- Проект акцентує, підсвітлює банальні, давно відомі проблеми, які не було вирішено з огляду на брак фінансування та недосконалу законодавчу базу (а не брак уваги з боку влади та громадськості)

Деякі моменти були досить цікаві. Цікаві люди, на що можна звернути увагу, в яких напрямках потрібно ще попрацювати. Але всі ці проблеми, ми знаємо, тому що вони всі на слуху. Над ними треба працювати. Бажання є, людський ресурс є, але проблема знову ж таки, якщо в правовій площині, немає певних розроблених законодавчих шляхів, закони не зовсім працюють. І звичайно брак фінансування, Влада

На тих засіданнях, де я була, все зводилося до того, що ми дійсно говорили про одне і те саме. Давайте зробимо консультаційний центр. Давайте. Обсудили, як можна його зробити. Що нам не хватає. Недосконалі закони, немає фінансування. Мені б хотілося просуватися більше., Влада

- Проект не пропонує стратегій залучення фінансування/ розробки законодавства, необхідного для вирішення проблем

Законодавчої стратегії для Умані я так і не почула., Музеї

Залученість експертної спільноти до проекту ReHerit

Гіди

Найбільш популярним заходом ReHerit серед гідів виявилась екскурсія в рамках воркшопу (брали участь 6 осіб з 10-ти). Власне, воркшоп для гідів Умані відвідали 4 особи. Тренінг «Місця непам'яті» відвідали 3 особи, участь у дослідженні взяли 2 особи, у тренінгах по роботі з проблемною спадщиною – 1 особа. Інші заходи гідів не відвідували (і не чули про них). Відгуки про проект суперечливі. Назагал, заходи були цікавими, інформативними, пропонували нові ракурси погляду на місто. Гідам імponує увага міжнародного проекту до їхнього міста. Водночас, проект критикують за виразно пропагандистський характер на користь хасидів та євреїв.

Схвальні відгуки про проект

- Проект популяризує Умань, привертає до неї увагу світового співтовариства

Сподобалося, зустрічі з колегами і те, що наукові були підтягнуті наші сили уманські. Сподобалося, що наші Уманню зацікавила. Я сподіваюся, воно призведе до подальшого розвитку нашої Умані. Міжнародний рівень. Але, так скажемо, що проблема Умані в тому, що її якось недостатньо висвітлюють., Гіди

- Запропонував нові ракурси погляду на Умань: з позиції глобальної історії, різнопланової аудиторії, втрачених об'єктів

Мені сподобалося, як була пов'язана конкретика наша місцева із загальним, глобальним. Вона більше на Польщу опиралася, на Західну, на Східну Україну, на Західну Європу, як там ця тема розвивається, як у нас в Умані. Мені до кінця було дуже цікаво в тренінгу., Гіди
Мені дуже сподобалося екскурсія пані Лені Дронаті по єврейських місцях Умані. І останній наш семінар про збереження культурної спадщини в Європі. Як об'єкти, які зникають, які зникли, як про них розказують туристам. Дуже сподобалося., Гіди
Мені тренінги дуже сподобалися, вони дійсно сприяють популяризації міста з різних сторін, можна різні аудиторії задовольнити як вони приїдуть, ці тренінги допомогли висвітлити наше місто. І хотілося, щоб ще продовжувався цей проект ReHerit., Гіди

- Тренінги проекту мали практичну складову, і сильний склад тренерів

Нам таке показували, там і практичне і саме завдання. Дуже цікаві, різноманітні. Плюс експерти з Києва, дівчата сильні гідів. Це було дуже корисно! Для нас це щось нове було. Ми самі побачили, як нам працювати краще., Гіди

Залученість експертної спільноти до проекту ReHerit

Гіди

Критика проекту

- Назва проекту не відображає зміст проекту - **виключний акцент на єврейській спадщині та паломництві**, ігнорує спадщину інших народів

Оця єврейська тема, все ж таки більше і на хасидів, і на євреїв, а в нас же ж багато чого ще іншого цікавого, а не лише єврейська тема., Гіди
Спадщина не звучить українська. Хотілося б мені проект, ще, щоб він показував, ми ж в Україні живемо! Щоб ми ж не лише гостей задовольняли, ми, щоб пов'язали з нашою ще. Тут є і Трипільська культура, нам є що показати, слов'янство взагалі. Це ж епіцентр слов'янства тут. Щоб не однобоке було., Гіди

- Проект вважають виразно заангажованим на користь євреїв, йому бракує об'єктивності

Мені не дуже сподобалася екскурсія. Тому, що треба і позитивні, і негативні факти висвітлювати. А висвітлювалися тільки позитивні факти про єврейство. Ми ж всі знаємо, що євреї і шинки мали, і спювали цей край. І також вони вимагали гроші, щоб треба виконувати в церквах, Коліївщина. Якщо ми чесні, правдиві люди, ми повинні все говорити, як воно було. І гайдамаки мали плюси і мінуси, і євреї., Гіди

- На проекті відбувається підміна понять євреї і хасид

Тоді, я наскільки знаю, не було хасидизму тут. Тут були євреї, це місто було єврейське. А зараз хасидів прирівнюють, що це вони тут споконвіків., Гіди

- Екскурсія для гідів була надто поверховою (як для фахівців) та ігнорувала спільну україно-єврейську спадщину

Екскурсія по місту, вона якби і цікава, але ж ця людина сама зі Львова, вона глибоко не знає про наше місто. А прийшли люди на навчання, вони хотіли послухати. Ми проходимо такі цікаві об'єкти, повз факти. Миколаївський Собор, Василянський монастир. Ніхто навіть про це не згадував!, Гіди

Залученість експертної спільноти до проекту ReHerit

ГО та бізнес

Найбільш популярним заходом ReHerit серед категорії Громадських організацій та бізнесу були тренінги по роботі зі спільною спадщиною (4 особи з 9-ти). У обговоренні результатів соціологічних досліджень та стратегії розвитку паломництва брали участь третина учасників. У інших заходах брали участь по 2 особи. Одна з учасниць групи зазначила, що їздила на тренінг до Львова. Відгуки про проект здебільшого позитивні. Учасники вважають, що проект сприяє вибудовуванню стратегії туристичного розвитку міста. Виступає комунікаційним майданчиком для усіх зацікавлених у цьому сторін. Пропонує широку лінійку важливих та корисних заходів.

Схвальні відгуки про проект

- Проект дає можливість висловити свою позицію зацікавленим у розвитку Умані сторонам

Ми скажемо так, вирішуємо питання по розробці, щоб нам потрібно було зробити в майбутньому для міста Умань. Так само, там висловлюємо свої думки, своє бачення і так далі., Бізнес

- Сприяє виробленню практичних рішень, стратегії розвитку туристичного потенціалу міста

*Нам дійсно треба обговорити всі питання, які б зробили Умань туристичною., ГО
Була в нас така одна група, де ми працювали в Старій Умані, де ми працювали не одноразово, розроблення ревізії, туристичної концепції., ГО*

- Проект передбачав різноманітні заходи, практичні та корисні

Я знала абсолютно про всі заходи «Рехеріт» в Умані, тому що я підписана на цю групу, тому що я слідкую за цим уважно, була я, можливо, не весь час, але старалась бути якомога більше часу по роботі, якщо у мене була можливість на це. Я була учасником у Львові одноденного тренінгу, який потім мав бути ще далі, але я відвідувала його вже далі в Умані, я продовжувала. Я була на заняттях, коли почали писати гранти, я була на фокус-групах, коли все тільки формувалось, була в нас така одна група, де ми працювали в Старій Умані, де ми працювали неодноразово, розроблення ревізії, туристичної концепції, тобто, і у всіх робочих групах, я старалась брати участь., ГО

Там дуже чітко дається методика з підготовки карт, Був триденний семінар з підготовки гідів, яких місто приймає., ГО

Залученість експертної спільноти до проекту ReHerit

ПРОПУЩЕНІ ЗАХОДИ

Ну, можливо, не про всі заходи ми знали., ГО і Бізнес

Взагалі не чули, ми тільки Фейсбуком. Якось продумайте, щоб більше оповістити людей., Гіди

Я на одній була лекції, бо я працюю і не можу так ходити., Гіди

Тестова екскурсія і воркшоп, вони на два дні. І покинути роботу немає можливості. Просто то все організовується в будні дні, розумієте?

Можливо, як би в вихідні, бо не має можливості на два дні піти з роботи., Гіди

Мене запрошували по цьому проекту 2 рази. Другий раз я тут. Все інше там, картографування - ніхто не запрошував і я не знаю, чи я би дійсно приїхав, чи був би в мене час і чи було б мені цікаво слухати., Музеї

Цінність проекту ReHerit в експертній спільноті

Цінність проекту ReHerit сприймається відмінно різними групами експертів. Так, серед працівників музеїв про високу значущість почутого говорить лише одна особа, до половини учасників відзначають, що дізнались окремі цікаві факти. Половина учасників групи стверджує, що не винесли з нього нічого нового. Натомість, гіді, представники громадських організацій, бізнесу та рідше – влади, вважають, що цінність проекту є високою. Проект дає знання з історії, інформує про культурну спадщину Умані, навчає як її зберігати та презентувати, сприяє виробленню стратегій розвитку міста та його туристичного потенціалу. Водночас, частина експертів критикує проект за брак практичного результату та підозрює його у заангажованості.

ДОСЯГНЕННЯ ПРОЕКТУ. ПОЗИТИВНІ ЗГАДКИ

Інформування про історію хасидизму та євреїв Умані

Все рівно щось знаєте, можна хоч крупинку щось цікавого взяти. Зрозуміло, багато там нашарувань, які вони зовсім були не цікаві. Але було багато й цікавого., Музеї

Цікаво було, коли про історію хасидизма розказували. Те, що не знав, вже знаєш., Влада

Ну, мені було цікаво дізнатись історію хасидизму, про ментальність цих людей, от, і нам дуже цікаво пояснювали як там розвивався рух в кожній із країн, зокрема, в місті Умань., ГО

Інформування про пам'ятки Умані та їхню культурну цінність

Які об'єкти культурної спадщини є найбільш привабливими, ми визначали. Теж для мене було, як для людини, що працює в бібліотеці, що наша бібліотека теж один з тих об'єктів, які дійсно туристично привабливі., Музеї

Для себе багато чого дізналася. На території заводу «Мегометр» є синагога, це місце є, але вас туди не пустять. Щоб люди знали., Влада

З Умані тоді прийшло багато: кандидати, доктори, мистецтвознавці. І ми почули те, що ми децю і не знали, нам, щоб почути, треба в Умані частіше такі зустрічі., Гіді

Можливості почути думку інших, та погляд «зі сторони», обмінятися досвідом

Власне, ідея такої зустрічі – це почути думку різних працівників, тої чи іншої групи., ГО

І ще сподобалося, що представлялися і інші міста., Харків, Львів. Ми могли дізнатися не тільки більше про нашу Умані, а нам представили екскурсівників зі Львова та Львів, це звичайно відкриває межі., Гіді

Погляд зі сторони. Яким ти повинен бути, як вони бачать твою роботу., Гіді

Він багато дає нам і для нових форм комунікації і для розуміння тих тем, які ми не розуміли, і факти якісь нові ми нині дізнаємось., ГО

Цінність проекту ReHerit в експертній спільноті

ДОСЯГНЕННЯ ПРОЕКТУ. ПОЗИТИВНІ ЗГАДКИ

Навчання філософії сприйняття культурної і, зокрема, спільної спадщини

І особливо таким емоційним було навчання, як сприймати різні історичні факти, які мають неоднозначну історію і, як нам всім брати відповідальність за спільну спадщину., Музеї

Показують, як ставитися до культурної спадщини. Не лише є точка зору українців, є ще поляки, є ще євреї. Відповідно, розказують у цілому картину, а вже наш вибір, як піти і що зробити в цьому плані., Влада

Цікаво було про саму культуру дізнатися, наскільки євреї підходять відповідально, намагаються кілька цеглинок зберігати і облаштовувати лавочки навколо, щоб пам'ятали, що там була якась їхня будівля., Музеї

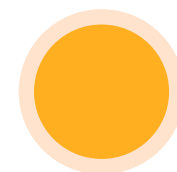

Надання методик презентації спільної спадщини

Для гідів, і не тільки, для тих, хто хоче працювати і розвиватися у сфері туризму, з'являється цілий клондайк ідей, інструментарію звідки почерпнули, що це просто уже культурний бізнес-проект. Тільки бери і займайся., Влада

Для себе взяла як працювати з аудиторією. Тепер більше звертаю увагу на аудиторію. Там, наприклад, приїхали діти 11-ий клас, їх нічого не цікавить. І нам треба зацікавити цих дітей, розповісти в такому аспекті, щоб їм було цікаво. Потім іноземці приїхали з Австралії, які зовсім не знають, що таке Україна, що таке Умань. І нам треба розробити план., Гіди

Там дуже чітко дається методика з підготовки карт, Нам це просто необхідно., ГО

Напрацювання з розробки стратегій розвитку туризму в Умані

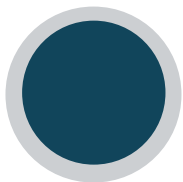
Також дуже сподобалося те, щоб створити в Умані туристично-інформаційний центр., Музеї

Ми винесли звіти надію на майбутнє, що буде так, як вони там планують. Ну, вони дуже гарно планують зробити Умань туристичною, і взагалі, відновити її, тим більше зробити пам'ятники архітектури, щоб відвідували її., Бізнес

Разом з приходом проекту почалась системна робота над стратегією розвитку туризму. У нас відділ туризму був, але його тільки створили. Але теж дівчата, не фахівці в галузі туризму, вони вивчають це разом із проектом в системному баченні, фокус-групи, от ми так щільно обговорили, як створити той Туристичний інформаційний центр; тому що, скажемо, хтось там має уявлення. Його ще в місті немає. Але говорили, як його створити, говорили про стратегії подальшого розвитку., ГО

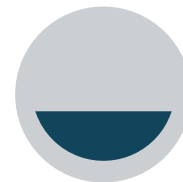
Цінність проекту ReHerit в експертній спільноті

ВИСНОВКИ З ПРОЕКТУ. НЕГАТИВНІ ЗГАДКИ

Проект пропонував непрактичну, або надто слабку, як для експертів, інформацію

Те, що нам робили оглядову екскурсію по місту, то вона не можна сказати її оглядовою. Що нам нового розповіли? Нічого!, Музеї
Для себе ми нового нічого не почули., Музеї
Мені б хотілося просуватися більше. Хтось вже пройшов це, хто більше працює з історичними пам'ятками., Влада
Історично дуже цікаво вони розказували. А для себе, по економічній лінії я нічого не почула., Влада
Для загального розвитку, більше ніяк. По роботі – ні., Влада

Підозри у спробі нав'язати вигідну євреям концепцію відносин

Але знову ж таки, більш була така єврейська тема., Гіди
Але я зацікавився цим от звідки назва походить, звідки фінансування, хто ставить яку мету, кому це потрібне і для чого. Але от потім я почав всі ці факти складати до купи, от я б хотів, щоб все це виглядало інакше..., ГО

Окремі експерти відкидають вище згадані звинувачення, вважаючи їх наслідком завищених очікувань і упереджень

Мені особисто ці заходи всі дуже подобалися. Я не очікувала від тренінгів, від воркшопів, що ми прийдемо, і вони нам усе по полочках розкажуть, покажуть. Люди приїхали в рамках цього проекту розказувати різні досвіди, різні практики, як це в світі. Але знов таки, стратегія – нам будувати Умань, і туризм, і розвиток культури. Тобто, ми самі маємо дійти до того, навчитися, а не взяти якийсь готовий план-проект і слідувати йому., Влада

Цінність проекту ReHerit в експертній спільноті

Поширення інформації проекту

- Ділились інформацією отриманою в рамках проекту лише окремі представники влади та бізнесу

Ми усього, чому навчилися з колегами, ми своїм усе подали і все розказували кожного разу., Влада

Звичайно. Що може бути в нашій Умані, як має бути гарно. Як ми плануємо і як ми бачимо це майбутнє, тому що ми також сидимо за столом, обговорюємо ці питання, от, що б ми хотіли бачити в майбутньому, от, я зі своєї сторони, як керівник готелю, кажу як я б хотіла побачити це, ось дівчата, вони кажуть як би хотіли побачити як екскурсоводи, тобто, різні думки от і складаємо це до купи., Бізнес

- Імовірно, такий стан речей обумовлений тим, що проект охопив практично все експертне середовище Умані. Як так, більшість колег отримували інформацію «з перших рук».

Впровадження інформації з проекту

- Більшість експертів ще не встигли впровадити в роботу отримані у рамках проекту знання та матеріали

Ще не встигла. Часу замало пройшло., Влада

Ще ні. У нас сезон триває., Гіди

- Однак, планують її використовувати у майбутньому

Буду використовувати обов'язково. Обов'язково, що стосується особливо

Коліївщини, для мене це була дуже страшна тема., Гіди

Буду використовувати індивідуальний підхід до аудиторії. Історичну інформацію. Порівняльний аналіз по Умані., Гіди

- Найчастіше матеріалами проекту користувались представники медіа, одинично їх використовували працівники бібліотеки

Матеріали, які я брала з цього проекту я використовувала в роботі. Це є тематичні сюжети, телевізійні програми і на сайті ми використовували, тобто, це є пряме призначення., ГО

Звичайно, я статтю писала., ГО

Якісь історичні факти, про які я, наприклад, не знала. Про які ми сьогодні можемо розповідати нашим користувачам. Ми і для шкіл проводимо, і проводимо бібліотечні екскурсії, навчаємо їх користуватися каталогами, тепер ми це вже можемо завуалювати під гарну історію і про Натана Фішмана, і про культурну спадщину нашу., Музеї

- Спорадично, лунала згадка про те, що інформація проекту не корелює з професійними інтересами експерта

А як можна впроваджувати, якщо це взагалі, нас не стосується. Тематика наших виступів - це історія України, історія християнства, історія козащини.

А це зовсім воно!, Музеї

Цінність проекту ReHerit в експертній спільноті

Проект виразно позитивно вплинув на формування нових ідей щодо розвитку туристичного потенціалу Умані та представлення спільної спадщини. Принаймні 1-2 ідеї були озвучені на кожній з груп.

ЗГЕНЕРОВАНІ ІДЕЇ

Розробка нових матеріалів для гідів і їх поширення серед усіх бажаючих

- *Ідея стосовно відкриття туристичного сезону. Розробляємо серію різноманітних екскурсій, маршрутів, є багато гідів, які хочуть співпрацювати на основі цих матеріалів., Влада*

Включення єврейського цвинтаря до туристичних об'єктів Умані

- *Цікаво, от кладовище на Міщанці згадали, я не знала, що там були єврейські поховання. З'являється бажання упорядковувати ті могили. Можливо, теж проводити якісь екскурсії. Адже вони цінні з історичного погляду. У Львові на Личаківському кладовищі проводять такі екскурсії, їх доглядають, то у нас воно у занедбаному стані., Влада*

Створення аудіогіду для пам'яток по Умані

- *Нас проект ReHerit надихнув на те, щоб створити реєстр для наших туристичних пам'яток. А для якихось вибірково – аудіогід. Наприклад, якщо хтось не хоче брати екскурсовода, хоче самостійно подорожувати містом і подивитися пам'ятники, то аудіогід, використовуючи знову ж такі наші матеріали., Влада*

Створення 3D-проекцій для зруйнованих пам'яток міста

- *Наприклад, зникає об'єкт, або яких немає, але на цьому місті був об'єкт. У нас є лише його модель. То як туристам показувати, тому що багато і євреїв і не євреїв цікавляться цією спадщиною, показати значить, можна макет, можна використовувати 3Д., Гіди*

Цінність проекту ReHerit в експертній спільноті

ЗГЕНЕРОВАНІ ІДЕЇ

Елементи культурної спадщини, у основа бізнес-проекту

- *Я не уманчанка, і, особливо, про ті торгові ряди не знала, чула, але не бачила тих красивих ретро-дверей, в середньовічному стилі. І коли уже ми дивилися, у нас було завдання розписати, що б ми там хотіли. Настільки велика рефлексія, що ми відразу написали цілий проект. Можна створити ресторан на базі тих торгових рядів. Корчму із уманською кухнею, там можна розповідати або почепити фото, як типу у Львові ті тематичні кафе., Влада*

Збір коштів на реставрацію пам'яток

- *Ганна Гаврилів - королева краси Східної Європи, вона є великим ентузіастом. Біля Львова є замок і вона щотижня збирає там людей, вони там його постійно відновлюють, щоб привернути увагу до замку, дівчата там фото сесію зробили, показ моди влаштовували. І ми вже думаємо як нам в палаці Даховських зробити показ мод, і фото сесію. Ми подивились вони там зробили табір молодіжний, я розумію, що це добре, от треба ідеї там такі підтягувати., ГО*

Усвідомлення необхідності створення управління збереження спадщини на місцевому рівні

- *Ось там були такі ігри, постановки, або що там. Влада допустимо, підрядник, замовник, ще щось і я після тих занять подумала: ми могли б, ініціювати, щоб у нас була на місці служба охорони культурної Спадщини і тоді ми могли б якісь моменти вирішувати тут на місці, а не в Черкасах., Музеї*

Ідея створення професійного об'єднання гідів

- *Знаєте, що мені сподобалося саме, згадайте, з Києва приїхала гільдія. Ось, для нас питання в тому, особисто я хочу колегам запропонувати зробити свою гільдію в Умані, теж виставити на сайті., Гіди*

Цінність проекту ReHerit в експертній спільноті

Близько третини учасників кожної з груп відзначили, що завдяки проекту вони зав'язали важливі знайомства та контакти.

Вдалі кейси інтенсифікації співпраці завдяки проекту

Налагодження співпраці між музеями та школами, музеями та науковцями

У нас є одна учасниця сюди приходила. Це вчителька одної зі шкіл. Ми з нею налагодили співпрацю. Вона тепер до нас приводить дітей на ці екскурсії., Музеї

Ну, ми зблизилися із Кривошеєм Євгеном, із Зоєю Возною, які нині приходять в нашу бібліотеку, книги дарують, на будь-який захід до нас прийдуть., Музеї

Створення владою повного списку рекомендованих гідів для туристів

З якоюсь частиною гідів ми працювали і раніше, але познайомилися з більшою кількістю людей, взяли їх контактні дані. І на цьому тижні має відбутися зустріч, де ми хочемо зробити список гідів Умані, до яких турист може звернутися, щоб отримати екскурсійну послугу., Влада

Формується хаб послуг для туриста (координація між бізнесом і гідами)

От ми працювали кожен сам за себе. Екскурсоводи самі по собі, ми - готель - самі по собі. На «ReHerit» ми познайомились навіть з багатьма екскурсоводами. І почали співпрацю. Ресторани, кафе та екскурсоводи, ми все це комплексно туристові можемо надати. А не бігати, а де поселитись, а що в вас тут подивитись. Я, як готель, можу надати інформацію про екскурсовода, а екскурсовод може надати інформацію про готель, де можна переночувати та поїсти., Бізнес

Налагоджено співпрацю гідів і бізнесу Умані з колегами з інших міст

На зборах були гіді з інших міст, вони були на тренінгових навчаннях. Вони знайомились з нами, а ми з ними. Ну, там ми надіємось, це було два місяці назад, але ми там обмінялись контактами, вони сюди возять групи саме по хасидських містах і їх треба зустріти, їх треба посилити, їм треба надати умови, щоб вони почувались як в себе. Десь і похарчувати та обслуговувати екскурсійно. І так само, вони запрошують нас до співпраці, і в Києві і в Одесі., ГО

Користування матеріалами порталу reherit.com.ua

Матеріали сайту активно використовують і високо оцінюють гіді, а також, представники громадських організацій і бізнес. Серед представників влади відомо про сайт менш як половині учасників. Користується – чверть. Відгуки позитивні. Працівники музеїв критикують матеріали сайту за поверховість і неточність. Користуються ресурсом вкрай рідко.

Група експертів	Число користувачів	Мотиви/предмет звернення
Гіді	6 осіб	- Методичка по Умані (більшість) <i>Методичка там є по нашому місту, ми її вже роздивилися, де що для себе взяли. Де що хотілося би там змінити. Фото цікаві бачили. Синагогу, ту, що на території, яку ми не маємо змоги підійти ближче, побачити., Гіді</i> - Фотографії пам'яток (одиночно) - Методики представлення спільної спадщини (одиночно) <i>Я взяла для себе, як професіонали підійшли до теми незручних питань. Найнезручніше - це, звичайно, Коліївщина. І там дуже гарно. Що не тільки українці, а у кожного – своя історія. І єврей бачить історію цю по-своєму, ми повинні знати погляди інших людей, не тільки свої. І тут вже підходити до висвітлення цієї дуже важкої теми, вже з таких ракурсів. Гарно це було все., Гіді</i>
ГО та бізнес	6 осіб	- Джерело інформації та новин на предмет культурної спадщини (більшість) <i>Для мене - це джерело. Я завжди знаю, що знайду інформацію, якісь оперативні дані, якісь цікаві факти., ГО</i> - Методичні матеріали, посилання на джерела інформації <i>Дуже багато матеріалів методичного плану, які ми тут знайти не можемо, то там в перекладі з івриту вже на російську чи українську. Там ще є адреси, куди ми можемо звернутись, там ще є посилання і черпаємо звідти інформацію., ГО</i>
Влада	2 особи	- Соціологічні дослідження - Документи по культурній спадщині <i>Звідти беремо інформацію. Документацію, яку почали заповнювати. Проект ReHerit багато створив документації про культурну спадщину на державному рівні, це проводили в Умані, але партнери із лабораторії міського простору дали дані, це цікаво., Влада</i>
Музеї	системно не користуються	- Розклад подій/ заходів - Перевірка коректності висвітлювання матеріалів <i>Так там же ж нічого немає. Там, знову ж таки, вузька спеціалізація. По Львову там трошки дається, але скажемо, по Умані звучить, чи точніше надруковано фактично то, що і у нас, але більше там такого загального., Музеї</i> <i>До нас то страшно далеко. Ну, я дивилась чисто, що може буде на наступних заходах, чи що я пропустила., Музеї</i> <i>Я дивився оцей проект, що ми давали інформацію. То що там по сто раз переробляння. Тому що вроді даєш - дивишся, знову те саме., Музеї</i>

Дбає про якість!